

školách je využívání s praxí sepnutých forem rozvoje mediální gramotnosti žáků doposud nenaplněnou rezervou. Zároveň ale platí, že při výběru besed/exkurzí je potřeba důsledně dbát na kvalitu a objektivitu sdělení, a předcházet tak případné skryté manipulaci se žáky. Využívána je také spolupráce škol s externími subjekty, nejčastěji knihovnami (spolupráce s dalšími externími subjekty je méně častá). V uvedených oblastech lze hledat příležitosti pro další rozvíjení mediální výchovy na školách, naopak realizace mediální výchovy formou samostatného předmětu není velkou většinou učitelů na školách považována za potřebnou, a to mimo jiné v kontextu významu jiných témat vzdělávání.

Žáci 9. ročníku ZŠ i žáci 2. ročníku SŠ dosáhli poměrně nízké úspěšnosti ve výběrovém zjišťování dosažené úrovně mediální gramotnosti. Zároveň se projevují problémy žáků obou ročníků v řešení úloh kritické složky mediální gramotnosti, především pak problémy s orientací v delším textu s potřebou rozhodnutí o pravdivosti/důvěryhodnosti sdělení či o postoji mluvčího. V tomto kontextu stojí za pozornost, že právě kritické složce mediální gramotnosti (např. schopnosti orientace v médiích a kritického přístupu k nim, mediální hrozby) přikládají ředitelé i učitelé škol hlavní význam v obsahovém zaměření mediální výchovy.

Nízkou úspěšnost žáků ve výběrovém zjišťování dosažené úrovně mediální gramotnosti je potřeba vnímat v kontextu vysokého významu médií – především internetu a sociálních sítí – v životě žáků. O této skutečnosti svědčí mimo jiné to, že šest z deseti odpovídajících žáků tráví s různým typem médií většinu svého volného času, polovina žáků si nevyhrazuje volný čas bez médií a čtyři z deseti žáků zažili pocit, že jim bez médií „něco důležitého uniká“. Ukazuje se dále, že žáci jsou schopni kritického pohledu na média, nicméně že rovněž existují rezervy v jejich chování (např. ověřování důvěryhodnosti informací, chování na internetu apod.), přičemž pětina žáků uvádí, že se setkala s nepříjemnými situacemi v prostředí internetu.

Významným faktorem ovlivňujícím úspěšnost žáků ve výběrovém zjišťování dosažené úrovně mediální gramotnosti se ukazuje být studovaný obor vzdělání žáka na střední škole – významné problémy se schopností orientace v mediálním světě tak lze pozorovat především v případě žáků nematuritních oborů, což v kombinaci s nižším dosahovaným vzděláním pro ně může předznamenat výrazně horší společenské a profesní uplatnění. Tendence k vyšší úspěšnosti žáků ve výběrovém zjišťování dosažené úrovně mediální gramotnosti vykazují také školy charakteristické zapojením vyššího počtu učitelů a širšího okruhu externích partnerů do realizace mediální výchovy, a to v rámci rozsáhlejšího spektra vyučovaných předmětů (především střední školy) a realizací mediální výchovy více různorodými formami výuky (především základní školy). V tomto kontextu je možné vnímat i nejčastěji uváděný námět pro zlepšování realizace mediální výchovy ze strany učitelů, a to metodickou podporu k výuce (např. náměty pro výuku v rámci různých vzdělávacích oblastí a s využitím různých forem výuky). Znepokojivá je skutečnost, že převažující kvalifikací učitelů realizujících mediální výchovu je samostudium – v této souvislosti je ke zvážení možnost vytvořit příležitost pro získání kvalifikace k realizaci mediální výchovy již v rámci studia učitelského oboru a nutnost rozšiřovat možnosti získávat a zvyšovat kvalifikaci formou akreditovaných kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Za vhodné je třeba označit další zvyšování kompetencí učitelů, ale také dalších pracovníků v této oblasti (výchovní poradci, pracovníci prevence, vychovatelé ve školních družinách, pracovníci školních knihoven a další, kteří se do realizace mediální výchovy na škole zapojují), přičemž možnosti je potřeba zasadit do reálného rámce časových a finančních předpokladů ve vazbě na množství jiných priorit vzdělávacího procesu.

Ředitelé i učitelé škol kladou v konceptu mediální výchovy a mediální gramotnosti (cíl, tematická důležitost) hlavní důraz na receptivní činnosti a nižší důraz na produktivní činnosti žáka. Tato skutečnost koresponduje s častým tvrzením žáků, že velká většina z nich nevytváří mediální výstupy, s výjimkou příspěvků a fotografií na sociálních sítích.